

N:o 121.

Af Herr A. Hedin: Om ändring af förordningen den 6 Augusti 1881 angående förbud mot lotterier.

Förordningen angående förbud mot lotterier och andra dylika företag samt mot försäljning af lotter för in- eller utländska lotteriers eller andra sådana företags räkning den 6 Augusti 1881 har visserligen tillkommit i följd af en Riksdagens skrifvelse (N:o 56 år 1880), men dess bestämmelser gå vida utöfver hvad Riksdagen afsett. I motiveeringen till Riksdagens hemställan om sådan förklaring af hvad med *lotteri* i förordningen den 21 Mars 1844 skall förstås, att det med samma förordning åsyftade ändamål må kunna vinnas fullständigare än hvad som hittills visat sig vara fallet, talas visserligen till en början i allmänna ordalag om »under senare åren» började »företag», som, ehuru icke hänförliga under 1844 års förordning, likväl ega hela karakteren af de förbjudna lotterierna; men efter denna generella inledningsfras rör sig motiveringen uteslutande omkring *de* ifrågavarande företag, som »anknyta sig till literär förläggareverksamhet». Och just *detta* slags företag spelade hufvudrollen i den motion, de utskottsutlåtanden och de debatter, som föregingo Riksdagens beslut, om än visserligen, för omvexlingens och det estetiska behagets skull, både lotteritillställningar vid förevisandet af »sällsynta djur» och »kortspel» indrogos i diskussionen. Att åter Riksdagen i sin nitälskan för klok hushållning och sparsamhet skulle, af ovilja mot allt, som med större eller mindre oskäl kan förliknas vid eller kallas för »lotteri», hafva velat omintet-

Bih. till Riksd. Prot. 1882. 1 Saml. 2 Afd. 2 Band. 19 Häft.

göra den yttring af sparsamhetshågen, hvartill utländska premieobligationer öppnat ett mer och mer anlitadt tillfälle, det måste jag på det bestämdaste bestrida. Riksdagen har säkerligen icke förväxlat de lotteriföretag, som locka tusenden och tiotusenden att för det osäkra hoppet om vinst *uppföra ett kapital*, med dem, hvilkas vinstlockelse föranleder en mängd människor att genom försakelser *sammanspara ett kapital*, som placeras i obligationer och derigenom bevaras.

Emellertid har den nya lotteriförordningen riktat ett dödande slag mot denna form för en sparsamhetsdrift, som man ju eljest söker uppmuntra. Hon skall derigenom dels skaffa de utländska klasslotterierna ett ökad antal svenska kunder, dels fördela den stora å, som nämnda slags besparingars små bäckar höllo på att bilda, i en mängd rännilar, de der komma att uppsugas af förströelser och njutningar.

Derjemte har hon plötsligen depreciert tusentals personers välfångna egendom — ett ingrepp i de enskildes ekonomiska välfärd, som statens lagstiftning gerna, synes det mig, kan lemna åt affärlifvets kriser och de s. k. ekonomiska naturlagarnes blinda verkan att allena besörja.

Jag säger: »plötsligen», och detta med fullt skäl. Förordningen offentliggjordes i Svensk författningssamling den 20 Augusti 1881; den har trädt i kraft den 1 Januari detta år. Jag anhåller att få påpeka, att vid lagförslagets granskning i Högsta Domstolen Justitierådet Naumann erinrade, att »en mycket rymlig tid torde böra utsättas, innan den nya förordningen må vinna tillämpning, så att de företag, hvilka blifvit grundade på den äldre uppfattningen af begreppet lotteri, måtte kunna regleras och avslutas» — en erinran som har sin fulla tillämpning på här bestående obligations-agenturer — samt att Justitierådet Olivecrona äfvenledes särskildt framhöll, med afseende å utländska obligationers innehafvare, såsom en billighetens fordran, att »tillräckligt rådrum för obligationernas försäljning utomlands varder deras innehafvare förunnadt.» (Högsta Domstolens yttrande är intaget i Naumanns tidskrift för lagstiftning m. m., 1881, sid. 677 ff.)

Till Kongl. Maj:t inlemnades i slutet af förlidet år af ett stort antal innehafvare af utländska premieobligationer en petition om den förklaring af den nya lotteriförordningen, att hvad i densamma stadgas »ej skall ega tillämpning å utländska, af stat utgifna eller godkända premielån.» I denna petition anföres bland annat:

»Ett stadgande, hvarigenom afyttrandet af utländska premieobligationer förbjödes, måste, enligt vår uppfattning, medföra den verkan

att en i laga ordning förvärfvad egendom göres i det närmaste värde-lös, samt att en mängd invecklade rättstvister uppstå. Vi vilja till stöd härför åberopa följande omständigheter:

Utländska premieobligationer hafva nu i ungefär 20 år fått utan ansvar här i landet köpas och säljas; och Högsta Domstolen har genom åtskilliga utslag, gifna redan för längre tid sedan, förklarat dylik handel vara fullt lagenlig. I följd häraf har den svenska allmänheten, i synnerhet sedan svenska statens premieobligationer af 1860 stigit högt i pris, erhållit allt större lust för att äfven i likartade utländska obligationer placera en del af sina besparingar. Det påstås således af sakkunniga personer att svenskar nu innehafva ett så betydligt antal utländska premieobligationer att de representera ett värde af många millioner kronor. Om dessa obligationer ej få efter detta års utgång vidare säljas i Sverige, måste följderna deraf blifva den, att de sjunka ofantligt i värde. Derjemte måste, t. ex. när premieobligationer äro pantsatta eller då konkursmassor eller sterbhus befinnas ega sådana obligationer o. s. v., särdeles invecklade rättstvister komma att uppstå.

Då undertecknade, som i laga ordning blifvit och fortfarande äro egare eller innehafvare af utländska premieobligationer, genom ofvannämnda utaf Eders Kongl. Maj:t utfärdade förordning hotas med skada och förlust i så måtto, att nämnda obligationer, i följd af författningens stadgande om förbud mot deras afyttrande, uppenbarligen måste antingen helt och hållet eller till en del mista sitt nuvarande värde, så våga vi härmed i underdånighet dels fästa Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet å ofvanstående förhållanden och dels anhålla att Kongl. Maj:t må utfärda den lagförklaring, att hvad i ofvannämnda förordning sägs ej skall ega tillämpning å utländska af stat utgifna eller godkända premielån.»

Att Kongl. Maj:t icke fäst afseende vid petitionärernes behjertansvärda klagan, kan svårligen förklaras på annat sätt, än att Kongl. Maj:t ej utan dertill från Riksdagens sida gifven anledning velat ändra en på Riksdagens begäran utfärdad författning, hvilken bestämmelser Kongl. Maj:t naturligtvis läser hafva ansett vara affattade i full enlighet med Riksdagens önskningsar. Då emellertid, såvidt jag kan förstå, ett förbud mot alla utländska premieobligationer ej kan hafva varit af Riksdagen åsyftadt, och då sålunda de allmänna ordalagen i Riksdagens hemställan synas hafva blifvit missförstådda, torde det vara Riksdagens pligt mot talrike svenske medborgare att söka åstadkomma rättelse. Och tillåter jag mig därför att föreslå,

att Andra Kammaren för sin del besluter, att Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, att Kongl. Maj:t ville så till vida förändra ofvannämnda förordning, att den icke varder tillämplig å utländska premieobligationer, utgifna af stat eller kommun — dock att äfven i detta fall handel med s. k. promesser fortfarande vare förbjuden.

Om remiss till Kammarens Andra Tillfälliga Utskott anhålles.

Stockholm den 19 April 1882.

A. Hedin.
